

પુના International School

Shree Swaminarayan Gurukul, Zundal

Class - VI

GUJARATI

Specimen copy

Year- 2021-22

ક્રમ	દ્વિતીય સત્ર
8	પત્ર લખવાની મજા !
9	હું તો પૂછું
10	મૂરખના સરદારો
11	ઊંટ અને ફકીર
12	બાળ નરેંદ્ર
13	પંખીઓએ પાણી પાયું
14	સૈનિક સૈનિક રમીએ

8. પત્ર લખવાની મજા

શબ્દાર્થ

1)	વહાલ	-	પ્રેમ
2)	પરિવાર	-	કુટુંબ
3)	વિવેક	-	આદર
4)	સ્પષ્ટ	-	સાફ
5)	ઓર	-	અસાધારણ

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) અશોકભાઈ બાળકોને કેવી રીતે શીખવે છે?
જ) અશોકભાઈ બાળકોને પ્રેમથી, હસતા - હસાવતા શીખવે છે.
- 2) દિવાળીમાં શું ખાઈને મોજ કરવાની છે?
જ) દિવાળીમાં મીઠાઈ ખાઈને મોજ કરવાની છે.
- 3) વડીલને કયા શબ્દથી સંબોધન થાય છે?
જ) વડીલને 'પૂજ્ય' કે 'આદરણીય' શબ્દથી સંબોધન થાય છે.
- 4) પત્રના અંતે શું લખાય છે?
જ) પત્રના અંતે વિદાયવચન લખાય છે જેમ કે, 'લિ. સ્નેહાધીન મયુરના નમસ્કાર.

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

- 1) પત્રલેખનમાં શી શી કાળજી લેવી જોઈએ?
જ) પત્રલેખનમાં નીચે મુજબની કાળજી લેવી જોઈએ.
  1. પત્ર લખનારે પોતાના નામ, સરનામું તથા તારીખ પત્રના મથાળે જમણી બાજુ લખવા જોઈએ.
  2. જેમને પત્ર લખતા હોઈએ તેમને યોગ્ય સંબોધન આપવું જોઈએ.
  3. પત્રમાં પોતાના વિચારોને સ્પષ્ટ અને સરળ રીતે રજૂ કરવા જોઈએ.
  4. પત્ર સુંદર અક્ષરે લખવો જોઈએ.
  5. લેખનમાં ભાષાકીય ભૂલો ન થવી જોઈએ.
  6. પત્ર મોકલવાના પરબીડિયાકે કવર પર પત્ર મેળવનારનું પૂરું નામ, સરનામું અને પિંકોડ નંબર લખવા જોઈએ.

વ્યાકરણ

નીચેના શબ્દો પરથી વાક્યો બનાવો

ટપાલી	:	ટપાલી સાઇકલ પર આવે છે. તે ટપાલ લાવે છે.
કમ્પ્યુટર	:	કમ્પ્યુટર વિજ્ઞાનની મહાન શોધ છે તેનાથી કામો જલદી થાય છે.
મોબાઇલ	:	મોબાઇલ સંદેશો મોકલવા કે મેળવવાં માટેનું ઉત્તમ સાધન છે. તે ઉપયોગી છે
ટપાલપેટી	:	ટપાલપેટીમાં લોકો પત્રો નાખે છે. તે દરરોજ ખોલવામાં આવે છે.
કબૂતર	:	કબૂતર શાંતિ પ્રિય પક્ષી છે. તે પોતાની દિશા ભૂલતું નથી.

નીચેના શબ્દોની જોડણી સુધારીને લખો.

1) વર્ગશિક્ષક	=	વર્ગશિક્ષક	2) નીશાળ	=	નિશાળ
3) દીવાળી	=	દિવાળી	4) પુજ્ય	=	પૂજ્ય

નિબંધ

મહેનત નું મહત્વ

ગુજરાતીમાં જાણીતી પંક્તિ છે 'સિદ્ધિ તેને જઇ વરે જે પરસેવે નહાય' કવિ અહીં મહેનતનો મહિમા વર્ણવે છે. જે વ્યક્તિ મહેનત કરે છે તેને સફળતા હમેશા પ્રાપ્ત થાય છે. સફળતાનો કોઈ શોર્ટકટ હોતો નથી. કેમકે કઠોર મહેનતનો બીજો કોઈ વિકલ્પ જ નથી હોતો જેની પાસે મહેનત રૂપી પારસમણી છે તેને જ સફળતા રૂપી સોનું પ્રાપ્ત થાય છે.

શ્રીમદ ભાગવત ગીતામાં પણ મહેનતનો મહિમા ગવાયો છે તેમાં લખ્યું છે કે મનુષ્યે મહેનત કર્યા વગર ખાવું જોઈએ નહીં. બાઇબલ પણ કહે છે કે માણસે મહેનતા વગરનું કાંઈ લેવું જોઈએ નહીં. આપના રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી પણ મહેનતને મહત્વ આપતા હતા તેથી તે મહાન બની શક્યા તો આપણે પણ મહેનત કરવી જ જોઈએ.

ભારતની સૌથી મોટી રીલાયન્સ કંપની ના સ્થાપક શ્રી ધીરુભાઈ અંબાણી એક સમયે ખૂબ જ નાનું કામ કરતાં હતા તથા નિરમા કંપનીના માલિક કરશનભાઈ પટેલ પણ સાયકલ પર જઈને નાની કોથળીમાં પાવડર વેચવા જતાં હતા. પોતાની મહેનત અને ધગસથી એમને સફળતાના શિખરો સર કર્યા એવીજ રીતે આપના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતી અને દેશના ટોચના વૈજ્ઞાનિક ડૉ. અબ્દુલ કલામ પણ પોતાનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરવા માટે ઘરે-ઘરે જઈને છાપા વેચવાનું કામ કરતાં હતા.

આમ મહેનત થી જ આગળ આવી શકાય છે એવું જાણી ઉપરના બધા વ્યક્તિ એ ખૂબ મહેનત કરી ખૂબ સફળ થયા તો આપણે પણ મહેનતને જ મહત્વ આપી ખૂબ મહેનત કરવી જોઈએ.

9. હું તો પૂછું

શબ્દાર્થ

1)	જડી	=	સજ્જડ બેસાડી
2)	ટીલડી	=	નાનો ચાંલ્લો
3)	મીંદડી	=	બિલાડી
4)	માંજરી	=	ભૂરી કીકીવાળી
5)	આંબલો	=	આંબો
6)	ઝૂંપળો	=	નવા કૂટેલાં પાન
7)	ગાવડી	=	ગાય
8)	દિશ	=	દિશા

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) મોરલાની પીંછીમાં શું જડેલું છે?
જ) મોરલાની પીંછીમાં રંગબેરંગી ટીલડી જડેલી છે.
- 2) કવિનો હાથ ક્યાં પહોચતો નથી?
જ) કવિનો હાથ આંબાની ટોચે પહોચતો નથી.
- 3) ચાંદાની થાળીમાં કોની ઝૂંપડી મઢેલી છે?
જ) ચાંદાની થાળીમાં બકરી અને ડોસીની ઝૂંપડી મઢેલી છે.
- 4) કવિ આંખ વિશે શું વિચારે છે?
જ) કવિ આંખ વિશે વિચારે છે કે પોપચાંમાં મઢેલી અને દશેય દિશામાં દિખતી મારી આંખ કોણે કરી હશે?
- 5) કવિ આભલાની ચૂંદડી કોને કહે છે?
જ) કવિ નવ લખ તારાથી મઢેલા આભને આભલાની ચૂંદડી કહે છે.

વ્યાકરણ

નીચેના શબ્દો પરથી વાક્યો બનાવો.

1)	પેન્સિલ	=	પેન્સિલથી લખવાની મજા આવે છે.
2)	રબર	=	પેન્સિલ સાથે રબર રાખવું જ પડે.
3)	ગાય	=	ગાય આપણી માતા સમાન છે.
4)	સૂરજ	=	સૂરજ ગરમી આપે છે.
5)	ઝાડ	=	ઝાડ શીતળ છાયા આપે છે.

નીચેના સમાનાર્થી શબ્દો લખો.

1) મિંદડી	=	બિલાડી	2) ગાવડી	=	ગાય
3) આભ	=	આકાશ	4) જડી	=	મળી

નીચેના શબ્દોને શબ્દકોશ પ્રમાણે ગોઠવો.

1) નવલખ, આભ, ચૂંદડી, કીકી.

આભ,, કીકી,, ચૂંદડી, નવલખ

નિબંધ

મારી પ્રિય ઋતુ

આપણાં દેશમાં મુખ્ય ત્રણ ઋતુઓ છે શિયાળો, ઉનાળો અને ચોમાસુ. એમાં મારી પ્રિય ઋતુ વર્ષાઋતુ છે વર્ષાઋતુમાં આકાશમાં કાળા વાદળાં યડી આવે છે વીજળીના ચમકારા થાય છે.વાદળોના ગળગળાટ અને પવનના સૂસવાટા સાથે વરસાદ તૂટી પડે છે. બાળકો વરસાદમાં નહાય છે અને કૂદાકૂદ કરે છે. લોકોને બહાર જવું હોય તો રેઇનકોટ કે છત્રી લઈને નીકળે છે. જ્યાં જુઓ ત્યાં પાણી જ પાણી. શહેરના રસ્તા અને વૃક્ષો સ્વચ્છ અને સુંદર લાગે છે. મોર કળા કરીને નાચે છે. બધા ખૂબ રાજી થઈ જાય છે.

ખેડૂતો પોતાના બળદોને લઈને ખેતરમાં જાય છે તેઓ ખેતર ખેડે છે થોડા દિવસોમાં ખેતરમાં અનાજ ઊગી નીકળે છે. ઘરતી પરનું આ દ્રશ્ય ખૂબ જ સુંદર લાગે છે. મને વર્ષાઋતુ માં ફરવા જવું ખૂબ જ ગમે છે. જ્યાં જુઓ ત્યાં લીલુછમ વાતાવરણ હોય છે.

કેટલીક વખત અતિવૃષ્ટિ થાય છે તેથી ઘણું નુકશાન પણ થાય છે. અને ઘણી જગ્યાએ વરસાદ ન આવવાથી અનાવૃષ્ટિ થાય છે તેથી અનાજ પાકતું નથી અને પાણીની તંગી પડે છે.

આમ વરસાદમાં મને બહુ જ ગમે છે અમે બધાય મિત્રો સાથે વરસાદની મજા માણવા નીકળી પડીએ છીએ આમ બધી ઋતુમાં મને વરસાદ ખૂબ જ ગમે છે. તળાવો ભરાઈ જાય છે તેથી તેમાં નાહવાની ખૂબ જ મજા આવે છે અને મારા મિત્રો કાગળની હોડી બનાવીને વહેતા પાણીમાં મૂકીએ છેએ.

આમ વરસાદની ઋતુ અમને ખુબ જ ગમે છે.

10. મૂરખના સરદારો

શબ્દાર્થ

1)	યતુર	=	હોશિયાર
2)	નામદાર	=	માનનીય
3)	મહેલત	=	મુદત
4)	કસૂર	=	વાંક
5)	ગુમાન	=	અભિમાન
6)	અપમાન	=	તિરસ્કાર

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) બીરબલના મતે મૂર્ખાઓને શી રીતે ઓળખી શકાય?
જ) બીરબલના મતે મૂર્ખાઓને એમના બોલવા - ચાલવા પરથી ઓળખી શકાય.
- 2) બાદશાહે બીરબલને ક્યું કામ સોંપ્યું?
જ) બાદશાહે બીરબલને એક અઠવાડિયાની અંદર છ મૂરખાને શોધી દરબારમાં હાજર કરવાનું કામ સોંપ્યું.
- 3) મૂરખ બે હાથનું માપ કોને બતાવવા જતો હતો?
જ) મૂરખ બે હાથનું માપ કબાટ બનાવવા માટે શુથારને બતાવવા જતો હતો.
- 4) બીરબલે અકબર બાદશાહને શાથી મૂરખ કહ્યા?
જ) બીરબલે અકબર બાદશાહને મૂરખ કહ્યા, કારણ કે અકબરે રાજકાજનાં ને બીજાં અનેક સારાં કામો પડતાં મૂકી મૂરખાઓને શોધવાનો હુકમ કર્યો હતો.

નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.

- 1) ઘોડેસવાર કઈ રીતે મૂરખ હતો?
જ) ઘોડેસવાર માથા પર ઘાસનો ભારો લઈને જતો હતો. તેના કહેવા પ્રમાણે તેનો ઘોડો ખૂબ નબળો હતો. ઘાસનો ભારો એના પર મૂકે તો એ બિયારો મરી જાય ! એ મૂરખ હતો કારણ કે તેને એટલી સમજ ન હતી કે ઘાસના ભારાનું વજન પણ તેના વજન સાથે ઘોડાએ જ ઊંચકવું પડે !.

2) કાદવમાં પડેલા માણસની શી મૂર્ખાઈ હતી?

જ) કાદવમાં પડેલો માણસ બે હાથ પહોળા કરીને કાદવમાં પડ્યો હતો. એ એની મેળે બેઠો થઈ શકે તેમ હતું, છતાં એ બેઠા થવાનો પ્રયત્ન નહોતો કરતો. તેના પહોળા હાથ તેના જૂના કબાટનું માપ હતું. એ મૂર્ખ હતો કારણ કે તેને એટલી સમજ ન હતી કે બે હાથ પહોળા રાખવાથી કબાટની સાચી પહોળાઈ જાણી શકાય નહિ !.

3) સોનાની વીંટીવાળો અને હીરાની વીંટીવાળો આ બંને માણસમાથી તમને કયો માણસ વધારે મૂર્ખ લાગે છે ? કેમ ?

જ) સોનાની વીંટીવાળો અને હીરાની વીંટીવાળો આ બંને માણસમાથી મને હીરાની વીંટીવાળો માણસ વધારે મૂર્ખ લાગે છે, કારણ કે એ મૂર્ખને એટલી સમજ નથી કે આકાશમાનાં વાદળની નિશાની રાખી શકાય નહિ, કારણ કે વાદળ સ્થિર રહી શકે નહિ.

4) બીરબલે કુલ કેટલા મૂર્ખ શોધ્યા? ક્યાં ક્યાં?

જ) બીરબલે કુલ છ મૂર્ખાઓ શોધ્યા 1. ધોડેસવાર, 2. કાદવમાં પડેલો માણસ 3. સોનાની વીંટી શોધતો માણસ 4. હીરાની વીંટી શોધતો માણસ 5. બીરબલ પોતે 6. અકબર

વ્યાકરણ

નીચેના સમાનાર્થી શબ્દો લખો.

1) વાંક = અપરાધ
3) આઘે = દૂર
5) ઝાલવું = પકડવું

2) ટકોર = ઠપકો
4) આશ્ચર્ય = નવાઈ
6) ગોતવું = શોધવું

નીચેના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો.

1) હોશિયાર X ઠોઠ
3) જૂનું X નવું
5) નબળું X સબળું

2) અધરું X સહેલું
4) નિરાશા X આશા
6) અંધારું X અજવાળું

નીચેના શબ્દસમૂહો માટે એક શબ્દ આપો.

1) ઘોડા ઉપર સવારી કરનાર : ઘોડેસવાર
2) ઘાસ વગેરે એકઠાં કરી બાંધેલો જથ્થો : ભારો

નીચેના શબ્દોને શબ્દકોશ પ્રમાણે ગોઠવો.

1) સંપર્ક, પ્રયત્ન, ઈજા, ટોળું, ટૂંકું
જ) ઈજા, ટૂંકું, ટોળું, પ્રયત્ન, સંપર્ક

11. ઊંટ અને ફકીર

શબ્દાર્થ

1)	ફકીર	=	ત્યાગી
2)	વગડો	=	જંગલ
3)	ખોડું	=	લંગડુ
4)	લાદવું	=	મૂકવું
5)	કરડાયેલા	=	દાંતથી કાપેલાં
6)	ઘણી	=	માલીક
7)	બણબણવું	=	'બણબણ' એવો અવાજ કરવો

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ લખો.

- 1) વેપારીએ ફકીરને શું પૂછ્યું?
જ) વેપારીએ ફકીરને પૂછ્યું “ ફકીરબાબા, તમે આટલામાં ક્યાંય ઊંટ જતું જોયું?”.
- 2) વેપારી ગુસ્સે શા માટે થયો ?
જ) ફકીરનો જવાબ સાંભળી વેપારીને થયું કે નક્કી આ ફકીરે મારા ઊંટને જોયું તો છે; પણ તેના ઉપરના માલની લાલચે તે મને બતાવવા માગતો નથી, તેથી વેપારી ગુસ્સે થયો.
- 3) ઊંટ એક આંખે કાણું હશે એવું અનુમાન ફકીરે ક્યા આધારે કર્યું?
જ) ઊંટના પગલાના માર્ગની એક જ બાજુમાં જ ઝાડનાં પાંદડાં કરડેલા હતા, તે પરથી ઊંટ એક આંખે કાણું હશે એવું અનુમાન ફકીરે કર્યું.
- 4) ફકીરે પોતાની કઈ ટેવને આધારે ઊંટનું વર્ણન કર્યું?
જ) ફકીરે પોતાની અવલોકન કરવાની ટેવને આધારે ઊંટનું વર્ણન કર્યું.

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ સવિસ્તાર લખો.

- 1) ફકીરે કરેલું ઊંટનું વર્ણન કરો?
જ) ફકીરે કરેલું ઊંટનું વર્ણન : તેની જમણી આંખ ફૂટેલી છે. તે ડાબે પગે ખોડું છે. તેનો આગલો દાંત પડી ગયો છે. તેની એક બાજુએ મધ તથા બીજી બાજુએ ઘઉં લાધા છે.
- 2) વેપારીએ કડકાઇથી ફકીરને શું કહ્યું?

- જ) વેપારીએ કડકાઇથી ફકીરને કહ્યું : “ ડાહ્યા થઇ મારું ઊંટ મને આપી દો, તેના ઉપર કીમતી ઝવેરાત પણ હતું. જો નહિ આપો, તો તમને પકડીને રાજા પાસે લઇ જવા પડશે.
- ૩) વેપારીની ધમકીનો ફકીરે શો જવાબ આપ્યો?
- જ) વેપારીની ધમકીનો ફકીરે જવાબ આપ્યો : “ અરે શેઠજી, હું તમને ખરું કહું છું કે, મે તમારું ઊંટ જોયું જ નથી; પછી તેના પરની ઝવેરાતની વાત જ શી?”
- ૪) ઊંટ પર ઘઉં અને મધ હતાં – એવું અનુમાન ફકીરે ક્યા આધારે કર્યું હશે ?
- જ) ઊંટના માર્ગની એક બાજુએ ઘઉં વેરાયેલા હતા અને બીજી બાજુએ માખીઓ બણબણતી હતી. તેના આધારે ફકીરે અનુમાન કર્યું હશે કે ઊંટ પર ઘઉં અને મધ હતા.
- ૫) ફકીરની વાત સાંભળી રાજાએ શું કર્યું?
- જ) ફકીરની વાત સાંભળીને રાજાને ખાતરી થઇ કે ફકીરે ખરેખર ઊંટ જોયું નથી કે સંતાડ્યું નથી. તેણે ઊંટ વિશે જે કહ્યું તે તેની અવલોકન કરવાની ટેવ પરથી જ કહ્યું હતું. રાજાએ ફકીરને ઇનામ આપી છોડી મૂકવાનો હુકમ કર્યો અને તેની અવલોકન શક્તિનાં વખાણ કર્યાં

વ્યાકરણ

નીચેના શબ્દો પરથી વાક્યો બનાવો.

૧)	ઝવેરાત	=	ચોર પાસે કશું ઝવેરાત મળ્યું નહિ.
૨)	હુકમ	=	બાદશાહે બીરબલને દરબારમાં આવવાનો હુકમ કર્યો.
૩)	અનુમાન	=	વાદળાંથી અનુમાન થઇ શકે છે કે વરસાદ આવશે.
૪)	અવલોકન	=	ફકીરની અવલોકન કરવાની શક્તિ સારી છે.
૫)	ફકીર	=	આજે ગામમાં એક ફકીર આવ્યા છે..

નીચેના સમાનાર્થી શબ્દો લખો.

૧)	કૃપા	=	મહેરબાની	૨)	આંખ	=	નયન
૩)	વિખૂટું	=	છૂટું	૪)	જંગલ	=	વન
૫)	લાલચ	=	લોભ	૬)	રહેમ	=	દયા

નીચેના શબ્દોને શબ્દકોશ પ્રમાણે ગોઠવો.

- ૧) ઊંટ, ફકીર, ઉપર, હુકમ
- જ) ઉપર, ઊંટ, ફકીર, હુકમ

12. બાળ નરેંદ્ર

શબ્દર્થ

- 1) આશ્રય = આશરો
- 2) નીડર = બહાદુર
- 3) રવાડે = ખોટી આદતે
- 4) સ્મરણ = યાદ
- 5) આફત = સંકટ
- 6) પરાક્રમ = બહાદુરી
- 7) કિટ્ટા = અબોલા
- 8) જોખમી = અસલામત

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) તારકને શાની બીક લાગે છે?
જ) તારકને વૃક્ષ ઉપર ચડવાની બીક લાગે છે.
- 2) દાદાજીએ નરેન્દ્રને કોનો ડર બતાવ્યો?
જ) દાદાજીએ નરેન્દ્રને રાક્ષસનો ડર બતાવ્યો.
- 3) બાળ નરેન્દ્રની માતાનું નામ શું હતું?
જ) બાળ નરેન્દ્રની માતાનું નામ ભુવનેશ્વરી હતું.
- 4) નરેન્દ્ર કેળાની વાડીમાં કોની રાહ જુએ છે?
જ) નરેન્દ્ર કેળાની વાડીમાં હનુમાનજીની રાહ જુએ છે.
- 5) સાપ નીકળ્યો છતાં નરેન્દ્ર કેમ ભાગ્યો નહિ?
જ) સાપ નીકળ્યો છતાં નરેન્દ્ર ભાગ્યો નહિ, કારણ કે તે પન્નાસનમાં બેસી ઓમકાર બોલતો હતો; તે ધ્યાનમાં એકાગ્ર હતો.

નીચેનાં પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર લખો.

- 1) વૃક્ષોથી શા લાભ થાય છે?
જ) વૃક્ષો હવાને સ્વચ્છ રાખે છે. વૃક્ષો વરસાદ લાવવામાં મદદરૂપ થાય છે અને પંખીઓને આશ્રય આપે છે. વળી વૃક્ષો તડકામાં છાંયો પણ આપે છે.
- 2) નરેન્દ્ર કેળાની વાડીમાં શા માટે ગયો?
જ) નરેન્દ્રની માતા ભુવનેશ્વરી દેવીએ નરેન્દ્રને હનુમાનજીનાં પરાક્રમોની વાતો કરી અને કહ્યું હનુમાનજીને કેળા બહું ભાવે છે એટલે તે કેળાની વાડીમાં રહે છે. આથી નરેન્દ્ર કેળાની વાડીમાં હનુમાનજીને મળવા ગયો, પણ ત્યાં તેને હનુમાનજીના દર્શન થયા નહિ.

- 3) ધ્યાન કરવાથી ક્યા ફાયદા થાય છે?
જ) ધ્યાન કરવાથી મનને શાંતિ મળે છે અને શરીરનો થાક દૂર થાય છે. વળી ધ્યાન કરવાથી આપણી એકાગ્રતા અને યાદશક્તિ પણ વધે છે.

વ્યાકરણ

નીચેના સમાનાર્થી શબ્દો લખો.

1) પાન	=	પર્ણ	2) મો	=	મુખ
3) સંતાવું	=	છુપાવું	4) વૃક્ષ	=	ઝાડ
5) પગ	=	ચરણ	6) દુનિયા	=	વિશ્વ

નીચેના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો.

1) જ્ઞાન X અજ્ઞાન	2) જન્મ X મરણ
3) ચતુર X મુર્ખ	4) નાનો X મોટો
5) ઉત્તર X સવાલ	6) ઊંઘવું X જાગવું

નીચેના શબ્દ સમુહ માટે એક શબ્દ આપો.

- 1) ઉનાળાની સખત ગરમ હવા = લૂં
2) ત્રણ આંખવાળુ = ત્રિનેત્ર
3) ચાર પાયાવાળું એક જાતનુ આસન = બાજોઠ

નીચે આપેલા શબ્દોને શબ્દકોશ પ્રમાણે ગોઠવો.

- 1) બકરી ગોખલો પાંદડું સૂરજ
જ) ગોખલો પાંદડું બકરી સૂરજ.

13 પંખીઓએ પાણી પાયું

શબ્દાર્થ

- 1) આંબવું = પહોંચવું
- 2) બોડો = ઉઘાડો
- 3) ઘેઘુર = ઘટાદાર
- 4) ધોધમાર = ધોધની જેમ પડતો પ્રવાહ
- 5) ઘટા = ઝુંડ

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) ઢોર કોની પાસેથી પસાર થતા હતાં?
જ) ઢોર એક સાવ નાના છોડ પાસેથી પસાર થતાં હતાં.
- 2) છોડ શાથી સાવ બોડો થઇ ગયો?
જ) છોડનાં પાંદડા બકરી ખાઇ ગઇ તેથી છોડ સાવ બોડો થઇ ગયો.
- 3) પંખીના ટોળાને એક પંખીએ શી વાત કરી?
જ) પંખીના ટોળાને એક પંખીએ તરસ્યા છોડની વાત કરી.
- 4) ઝાડની ડાળી પર બેસીને વાદળીએ શું કર્યું?
જ) ઝાડની ડાળી પર બેસીને વાદળી ઝરમર ઝરમર વરસી.

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

- 1) છોડની શી ઇચ્છા હતી?
જ) છોડને મોટા થવાની ઇચ્છા હતી. તેને વધવું હતું. ઊંચા થવું હતું. આકાશને આંબી જવું હતું.
- 2) છોડ પર બેઠેલા પંખીને છોડે શું કહ્યું?
જ) છોડ પર બેઠેલા પંખીને છોડે કહ્યું : “તુ મારા પરથી ઊડી જા. હું તારો ભાર સહી શકતો નથી. કાં તો સાવ વળી જઇશ કે પછી તૂટી જઇશ”
- 3) છોડ પર દયા આવતાં પંખીએ શું કર્યું?
જ) છોડ પર દયા આવતાં પંખી ઊડ્યું. દૂર એક તળાવ હતું ત્યાં પહોંચ્યું. એણે પોતાની નાનકડી યાંચમાં એકાદ ટીપુ પાણી લીધું. પછી તે ઊડતું ઊડતું છોડ પાસે આવ્યું અને યાંચમાનું પાણીનું ટીપું છોડના મૂળમાં ઠાલવી દીધું.
- 4) છોડની તરસ છિપાવવા, પંખીટોળાએ શું કર્યું?

જ) છોડની તરસ ઈપાવવા પંખીટોળું તળાવે પહોચ્યું, પાણીથી ચાચો ભરી અને પેલા છોડ પાસે આવી પાણી ભરેલી ચાચો ખાલી કરી દીધી. તેમણે આવા દસ - બાર ફેરા કર્યા ને છોડના મૂળને પાણી પાચું.

વ્યાકરણ

શબ્દજોડ બનાવો.

1) કાગડો	-	કાગડી	2) મોર	-	ઢેલ
3) કૂતરો	-	કૂતરી	4) ચકલો	-	ચકલી
5) સસલો	-	સસલી	6) પોપટ	-	મેના

14. સૈનિક સૈનિક રમીએ

શબ્દાર્થ

1)	ભમીએ	=	ફરીએ
2)	બનીઠનીને	=	વ્યવસ્થીત તૈયાર થઇને
3)	અફસર	=	અમલદાર
4)	મેલી	=	ખરાબ
5)	દાનત	=	ઇચ્છા
6)	આઝાદી	=	સ્વતંત્રતા
7)	રક્ષા	=	રક્ષણ

સાહિત્ય

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) બચુડાને સોટી લઇને શું રમવાનું કહ્યું છે?
જ) બચુડાને સોટી લઇને સૈનિક સૈનિક રમવાનું કહ્યું છે.
- 2) 'બનીઠનીને બેસીએ' એટલે શું?
જ) 'બનીઠનીને બેસીએ' એટલે સૈનિકનો વેશ પહેરીને વ્યવસ્થિત રીતે તૈયાર થઇને બેસી જઇએ.
- 3) આપણો ઝંડો ક્યારે ઊંચો રહેશે?
જ) કોઇની દાનત મેલી હશે તો આપણે ઠંડો ઉગામીશું અને દેશભક્તિનું કામ કરીશું તો આપણો ઝંડો ઊંચો રહેશે.
- 4) માથે ટોપી પહેરીને કયા ભમવાનું કાવ્યમાં જણાવ્યું છે?
જ) માથે ટોપી પહેરીને ગલીએ ગલીએ ભમવાનું કાવ્યમાં જણાવ્યું છે.

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર લખો.

- 1) સૈનિક ક્યાં કાર્યો કરે છે?
જ) સૈનિક દેશની રક્ષા કરવાનું કામ કરે છે. તે દેશની સહરદે સીમાનું રક્ષણ કરે છે. તે માટે તે અનેક મુસીબતો વેઠે છે. મતદાન વખતે કે દેશના કોઇ ભાગમાં તોફાન થાય ત્યારે શાંતિ જાળવવા માટે પહોચી જાય છે.

વ્યાકરણ

એકવચનમાથી બહુવચનમાં ફેરવો.

1)	સૈનિક	-	સૈનિકો	2)	છોકરો	-	છોકરાઓ

3) દડો	-	દડા	4) છોકરી	-	છોકરીઓ
5) ચકલી	-	ચકલીઓ	6) બાળક	-	બાળકો
7) સોટી	-	સોટીઓ	8) ટોપી	-	ટોપીઓ

નીચેના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો.

1) દેશ	x	પરદેશ
2) આઝાદ	x	ગુલામ
3) ઊંચો	x	નીચો

